

Sygn. akt V CSK 200/16

POSTANOWIENIE

Dnia 27 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Pietrzykowski

w sprawie z powództwa G. w K. (Republika Federalna Niemiec)
przeciwko I. S.A. w W. (poprzednio: V. S.A. w W.)
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 27 października 2016 r.,
na skutek skargi kasacyjnej strony powodowej i strony pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 4 grudnia 2015 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia obu skarg kasacyjnych
do rozpoznania;**
- 2. wzajemnie znosi między stronami koszty postępowania
kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W niniejszej sprawie powód i pozwany wnieśli skargi kasacyjne. Powód jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powołał się na oczywistą jej zasadność oraz na występowanie na jej tle istotnego zagadnienia prawnego. Skarga nie jest oczywiście uzasadniona - lektura zaskarżonego wyroku nie dowodzi oczywiście nieprawidłowego zastosowania czy wyłożenia prawa przez Sąd Apelacyjny, a zarzuty w tym zakresie stanowią wyłącznie polemikę skarżącego ze stanowiskiem Sądu. Pierwsze zagadnienie prawne sformułowane przez skarżącego sprowadza się do pytania, czy do złożenia oświadczenia o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia woli złożonego innej osobie pod wpływem błędu mają zastosowanie przepisy dotyczące odpowiedzialności *ex contractu*. Nie budzi wątpliwości, że uchylenie się od skutków wadliwego oświadczenia woli i dochodzenie roszczenia odszkodowawczego *ex contractu* są całkowicie samodzielne i niezależne od siebie, przy czym nie jest możliwe ich łączne zastosowanie ze względu na właściwe dla nich skutki prawne. Uchylenie się od skutków wadliwego oświadczenia woli prowadzi do fikcji prawnej, że umowa w ogóle nie została zawarta - nie można zatem dochodzić jednocześnie odszkodowania za niewykonanie tej umowy, ponieważ byłoby to nielogiczne, a podstawa rozliczeń to przepisy o bezpodstawnym wzbogaceniu. W istocie tej samej kwestii dotyczy drugie ze wskazanych istotnych zagadnień prawnych, z tym, że wątpliwość dotyczy poszukiwania podstawy prawnej w art. 415 k.c., gdzie czynem niedozwolonym miałyby być już samo niewykonanie umowy. Skoro jednak wraz z uchyleniem się od skutków złożenia oświadczenia woli z mocy fikcji prawnej przyjmuje się, że umowy w ogóle nie było, to nie może być mowy o czynie w postaci niewykonania tejże umowy, bez względu na to, czy źródeł odpowiedzialność należałoby upatrywać w art. 415, czy 471 k.c. Dodać jeszcze trzeba, że te zagadnienia nie uzasadniają przyjęcia skargi do

rozpoznania jeszcze z jednego względu - z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że Sąd oddalił powództwo o odszkodowanie nie dlatego, że uważał, iż nie było czynu wyrządzającego szkodę, lecz dlatego, że uznał za nieudowodnione przesłanki bezprawności i winy, a do tych kwestii wskazane zagadnienia prawne się nie odwołują, a zatem ich rozstrzyganie nie miałoby wpływu na orzeczenie w tej sprawie. Jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie do rozpoznania skargi pozwanego powołano się na istotne zagadnienie prawne i potrzebę wykładni art. 88 § 2 k.c., mianowicie oceny, od kiedy biegnie roczny termin zawity do złożenia oświadczenia o uchyleniu się od skutków oświadczenia woli złożonego pod wpływem błędu. Wbrew sugestii skarżącego wnioski płynące z orzeczeń Sądu Najwyższego w sprawach I CR 563/66 i IV CK 274/02 nie są sprzeczne, ale komplementarne. Jest zasadą, że bieg tego terminu rozpoczyna się z chwilą wykrycia błędu - skoro jednak uchylić się od skutków wadliwego oświadczenia woli pozwala tylko błąd istotny (art. 84 § 2 k.c.), to trzeba uznać, że wykrycie oznacza nie tylko podejrzenie błędu, a nawet wiedzę o nim, lecz wiedzę, że jest to błąd istotny. Tylko taka interpretacja należycie chroni składającego oświadczenie woli pod wpływem błędu. Natomiast nabycie podejrzenia o błędzie wymaga, aby dążyć do wyjaśnienia sytuacji - drugie z powołanych orzeczeń wskazuje, że nie można nadużywać swojego (potencjalnego) uprawnienia do uchylenia się od skutków błędnego oświadczenia woli.

W skargach kasacyjnych wniesionych w niniejszej sprawie nie została wykazana żadna z okoliczności wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c., dlatego Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia obu skarg do rozpoznania.